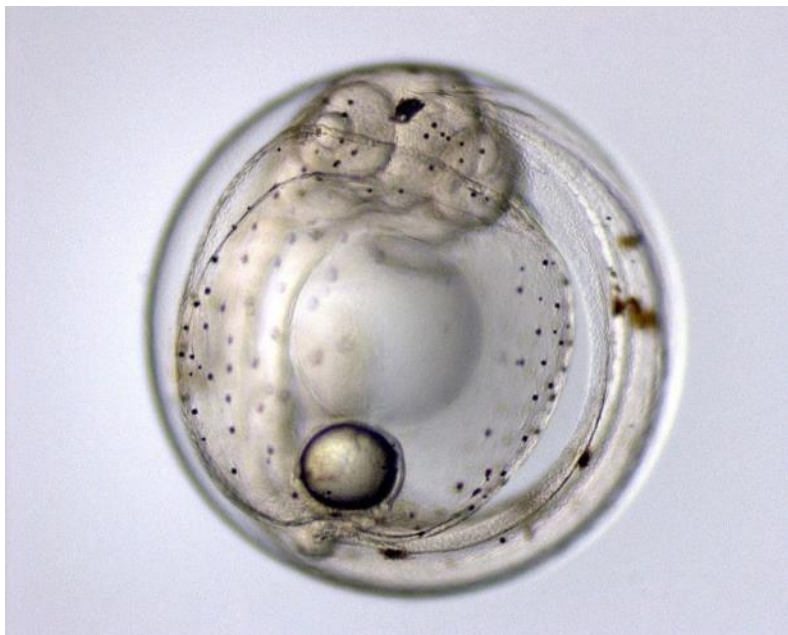

Akvaristika

2026

Rozmnožování akvarijních ryb

Jiří Patoka
patoka@af.czu.cz

Přednáška #6

- Některé druhy ryb se množí ochotně a samovolně...
... jiné se množí jen vzácně, jen za určitých podmínek nebo vůbec ne
- Chov ryb s úmyslem jejich pozdější reprodukce je záměr, kterému se musí podřídít zařízení nádrží, krmení atd.
- Druhy snadno množitelné vs. druhy náročné (specifické hodnoty různých parametrů prostředí apod.)

Nutná odbornost chovatele
(znalosti biologie, etologie, ekologie daného druhu...)

Dělení ryb podle způsobu rozmnožování

- Vejcorodé
- Vejcoživorodé
- Živorodé

Vejcorodé ryby

- **Vejcorodé (oviparní): vnější oplození; tření**
 - většina druhů
- Druhy monocyklické (třou se jednou za život), polycyklické (třou se vícekrát za život), s porcionálním výtěrem (třou se vícekrát za sezónu)
- Plodnost vysoká, přežití malé (**r-strategie**)
- Tření v párech, nebo v hejnech, pohlavní dimorfismus ne vždy
- Pokud se samice v době reprodukce nevytře, jikry samovolně odloží; dojde k jejich resorpci; nebo zatvrdnou „zátká“ – sterilita nebo úhyn
- Rodičovská péče – jen některé druhy (např. cichlidy, labyrintky...)
 - obrana jiker i potěru, hnízda, inkubace v tlamě, odstraňování defektních jiker, poskytování potravy potěru (sliz)...
 - jiné druhy naopak kanibalské (např. razbory)

Vejcorodé ryby

- Dělení druhů podle typu třecího substrátu:
 - indiferentní – nemají specifické požadavky na třecí substrát
 - pelagofilní – výtěr a inkubace jiker ve vodním sloupci
 - polopelagofilní – výtěr ve vodním sloupci, inkubace jiker na dně
 - litofilní – kameny nebo štěrk, jikry lepidivé
 - litopelagofilní – kameny nebo štěrk, jikry málo lepidivé
 - fytofilní – rostliny (listy, kořeny)
 - fytolitofilní – rostliny i kameny
 - psamofilní – písek
 - ostrakofilní – plášťová dutina velkých mlžů
 - tlamovci – inkubace jiker a plůdku v hrdelním vaku

Vejcoživorodé ryby

- Vejcoživorodé (ovoviviparní, pseudoviviparní): vnitřní oplození; embryo je vyživováno ze žloutkového váčku; plůdek se líhne těsně před, při nebo okamžitě po vypuzení ze samice
 - živorodkovité (Poeciliidae)
- Výrazný pohlavní dimorfismus
- Gonopodium – pomocný pářící orgán samců
- Menší plodnost než u jikernatých, lepší přežití (**K-strategie** oproti vejcorodým)
- Schopnost krátkodobě zadržovat embrya
- 2-3 vrhy po jednom páření

samec

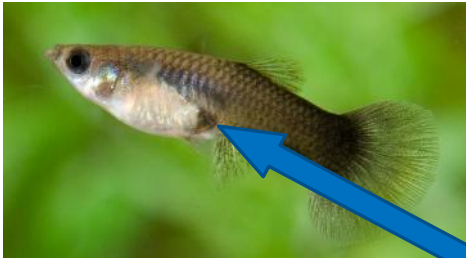
samice

Vejcoživorodé ryby

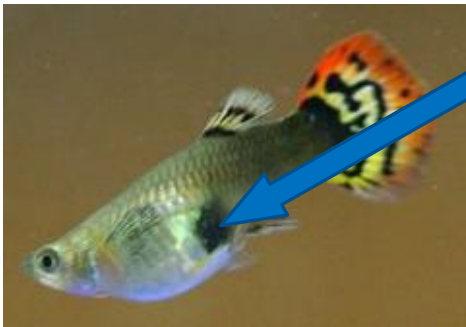
živorodka duhová

negravidní samice

gravidní samice

samice v pokročilém
stadiu gravidity

„skvrna
březosti“

vypuzení mláděte – praská jikrný obal

mládě klesá ke dnu

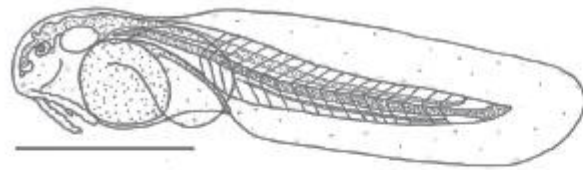
žlutkový
váček

- Embryo (zárodek): vyvíjí se stočené uvnitř jikry
- Eleuterembryo (volný zárodek): uvolňuje se z jikry po prasknutí jikrného obalu, je vyživováno ze žloutkového váčku, první dny leží na dně, lepí se na listy rostlin apod., postupně se mu plní plynový měchýř
- Protopterygiolarva: po naplnění plynového měchýře se rozplave a začíná přijímat potravu, tělo lemováno neděleným ploutevním lemem
- Pterygiolarva: ploutve se rozdělí, dokončí se vývoj všech orgánů
- Dospívající (juvenilní) jedinec: morfologicky již odpovídá dospělci, jen nemá vnější pohlavní znaky a některé části těla (např. oči) jsou ve velikostním nepoměru k ostatním
- Dospělec: pohlavně zralý, reprodukce schopný, má zcela vyvinuté vnější pohlavní znaky

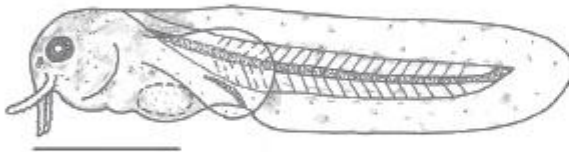

Vývojové fáze jikernatých ryb

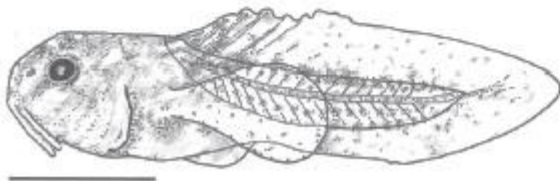

2 mm

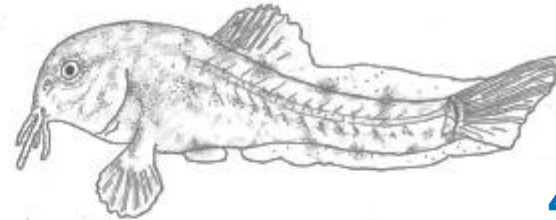
1

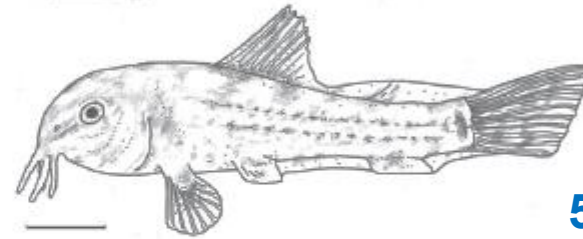
2

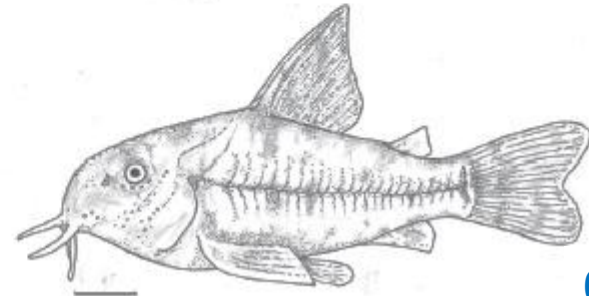
3

4

5

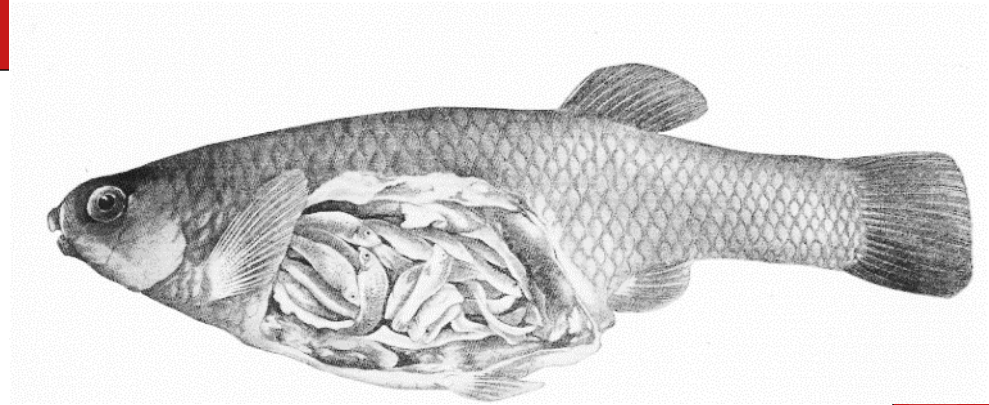
6

vývoj pancéřníčka skvrnitého (*Corydoras paleatus*):
1) eleuterembryo; **2)** protopterygiolarva; **3)** ranná pterygiolarva; **4)** pterygiolarva; **5)** pozdní pterygiolarva; **6)** juvenilní jedinec; **7)** dospělý jedinec

7

Živorodé ryby

- **Živorodé (viviparní): vnitřní oplození, absence vaječného obalu**
 - a) Embryo vyživováno z těla samice pomocí vláken (trofotenia) napojených na sliznici vaječníku (odpadávají v okamžiku porodu nebo krátce po něm)
 - gudeovité (Goodeidae)
 - b) Embryo ve vajíčku vyživováno z vaječného žloutku, po vylíhnutí děložním mlékem
 - trnuchovité (Potamotrygonidae)
- Evolučně nejdokonalejší způsob rozmnožování
- Malá plodnost (i jen jedno mládě)
- Výrazný pohlavní dimorfismus, samci mají pomocný pářící orgán andropodium (též spermatopodium)
- **K-strategie** oproti vejcorodým i vejcoživorodým

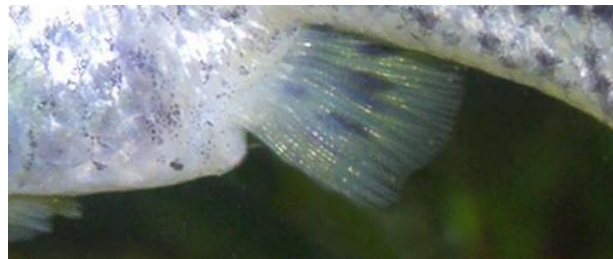
Pomocné pářící orgány samců

gonopodium:
přeměněná přední část
řitní ploutve, slouží k
zavedení spermií do
samice

andropodium: přeměněná
přední část řitní ploutve, na
konci jsou drobné háčky,
vychýlením do strany se
samec zahákne za řitní ploutev
samice

samice – nepřeměněná
řitní ploutev

Faktory ovlivňující reprodukci

- **Vnitřní**

- věk, kondice, zdravotní stav, výživa

- **Vnější**

- stimuly (adaptace na konkrétní podmínky prostředí, kdy je reprodukce nejvýhodnější – změna výšky vodního sloupce, změna průtoku, změna teploty, délka fotoperiody, zakalení vody, pokles atmosférického tlaku, diapauza...)

- stresory (nevyhovující fyzikální a chemické parametry prostředí, hustota obsádky, přítomnost predátora, blikající zářivka, silný proud, rušení chovatelem...)

- **Podmínka** – přítomnost vhodného třecího substrátu (oviparní)

Vybrané druhy ryb a jejich reprodukční strategie

Vysvětlivky

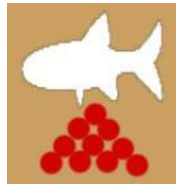
Tření v párech

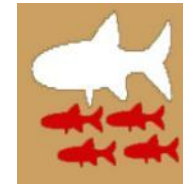
Tření v hejnech

Péče o jikry

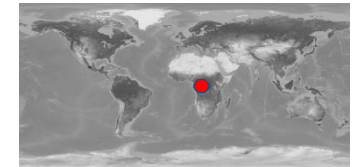
Péče o potěr

Kanibalismus

Areál rozšíření

Oviparní

Pseudoviviparní

Viviparní

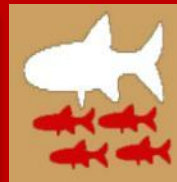
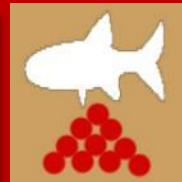
Náročnost druhu z hlediska odchovu v akváriích

1	velmi nenáročný	množí se i bez přispění chovatele, velmi tolerantní
2	nenáročný	vyžaduje správné podmínky, ale je adaptabilní
3	citlivý	vyžaduje optimální podmínky
4	velmi citlivý	vyžaduje úzce specifické podmínky
5	problematický	nemnoží se vůbec, nebo jen po hormonální stimulaci (injekčně)

Terčovci (*Symphysodon* sp.)

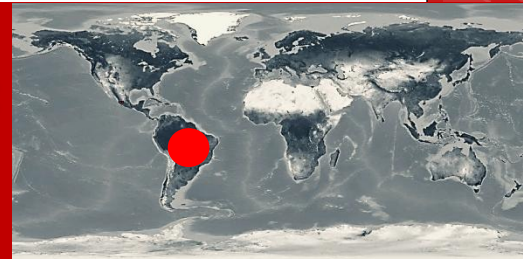

3

Teplota
pH
°dGH

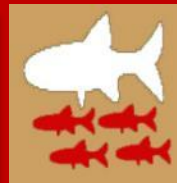
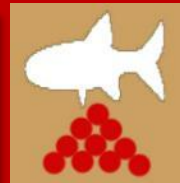
28-30°C
5,5-6
3-5

Skalára amazonská (*Pterophyllum scalare*)

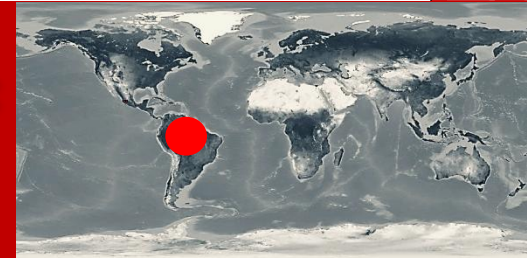

2

Teplota
pH
°dGH

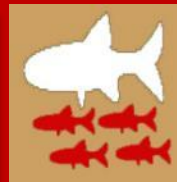
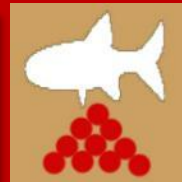
27-28°C
6
5-10

Hrbohlavec africký (*Steatocranus casuarius*)

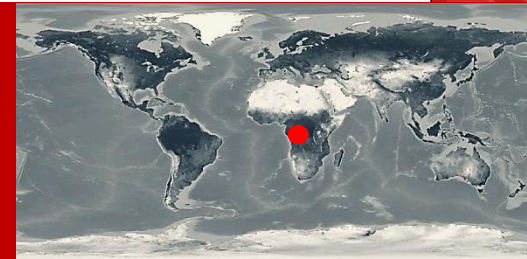

2

Teplota
pH
°dGH

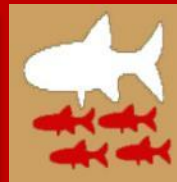
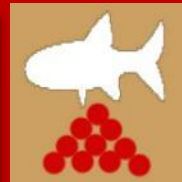
28-30°C
5,5-6
3

Cyathopharynx furcifer

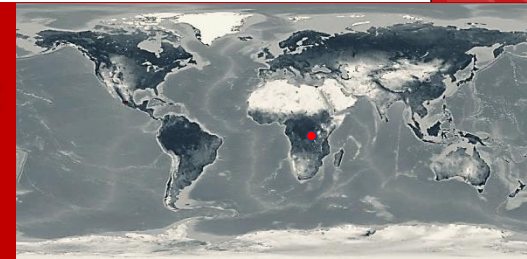

3

Teplota
pH
°dGH

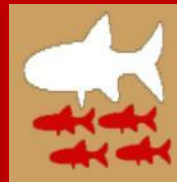
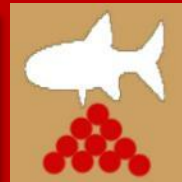
23-27°C
8-9,5
6-15

Pestřenec krátkotělý (*Neolamprologus brevis*)

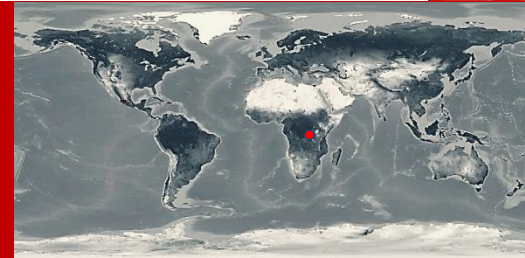

3

Teplota
pH
°dGH

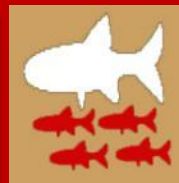
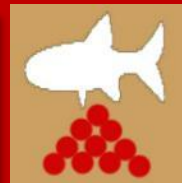
24-27°C
8-8,3
10-20

Tlamovec Duboisův (*Tropheus duboisi*)

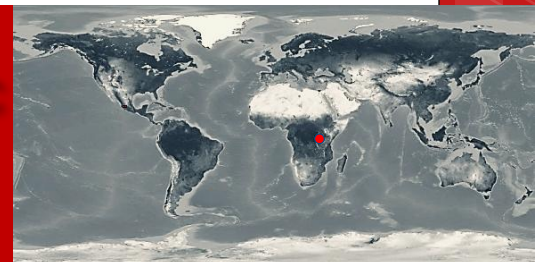

3

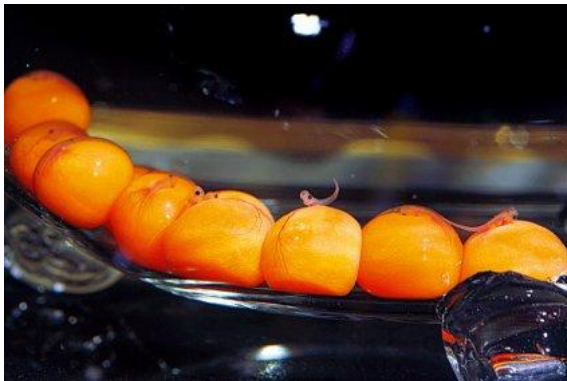

Teplota
pH
°dGH

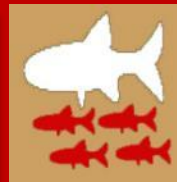
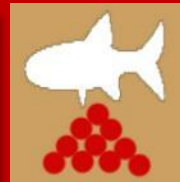
24-27°C
8-9
10-12

Baramundi malajský (*Scleropages formosus*)

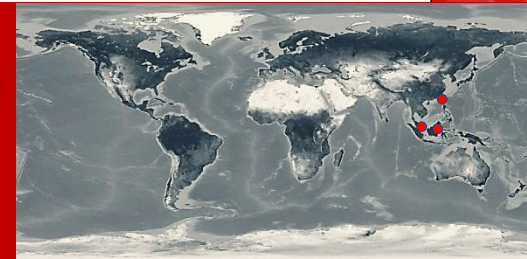

3

Teplota
pH
°dGH

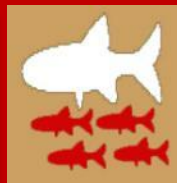
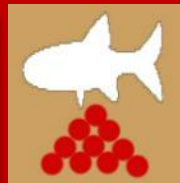
24-30°C
6,5-7,5
1-10

Ostnojazyčnatec dvouvousý (*Osteoglossum bicirrhosum*)

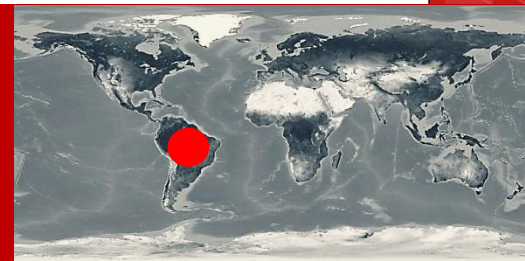

3

Teplota
pH
°dGH

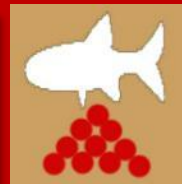
24-28°C
6-6,5
2-10

Bojovnice pestrá (*Betta splendens*)

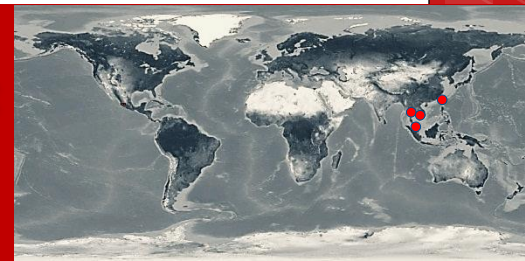

1

Teplota
pH
°dGH

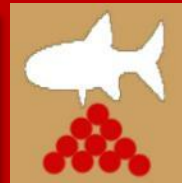
24-30°C
6-8
5-22

Rájovec dlouhoploutvý (*Macropodus opercularis*)

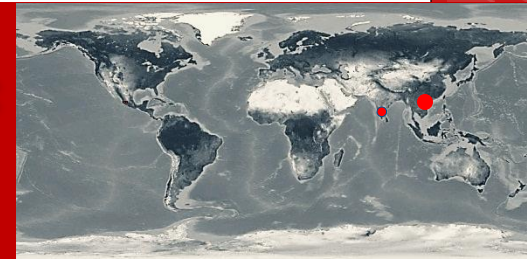

1

Teplota
pH
°dGH

15-22°C
6-7,5
5-25

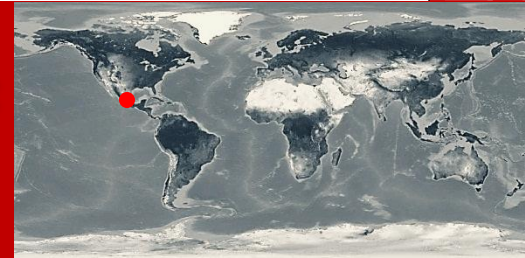
Živorodka duhová (*Poecilia reticulata*)

1

Teplota 22-27°C
pH 6-8
°dGH 3-25

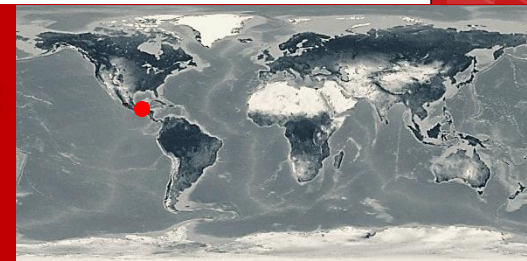
Mečovka mexická (*Xiphophorus helleri*)

1

Teplota 21-27°C
pH 7-8
°dGH 6-20

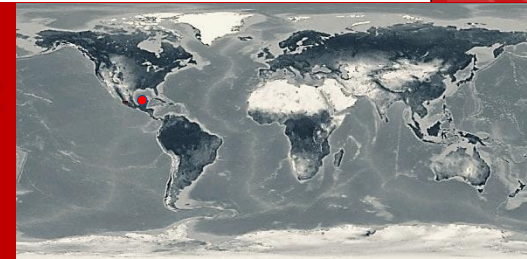
Živorodka velkoploutvá (*Poecilia velifera*)

3

Teplota 25-28°C
pH 7-7,5
°dGH 13-20

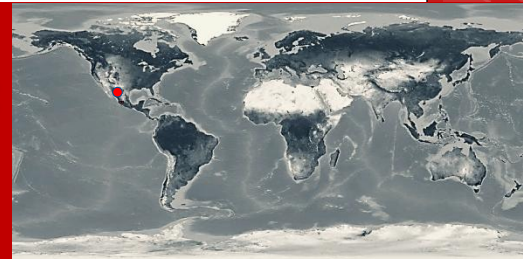
Ameka motýlková (*Ameca splendens*)

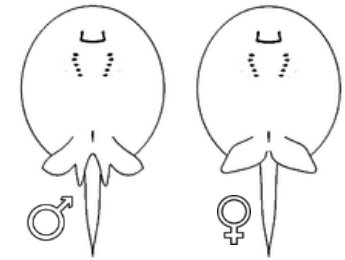
2

Teplota 20-30°C
pH 7,5-8,5
°dGH 6-15

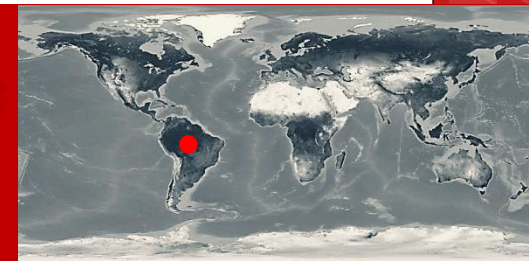
Trnucha amazonská (*Potamotrygon motoro*)

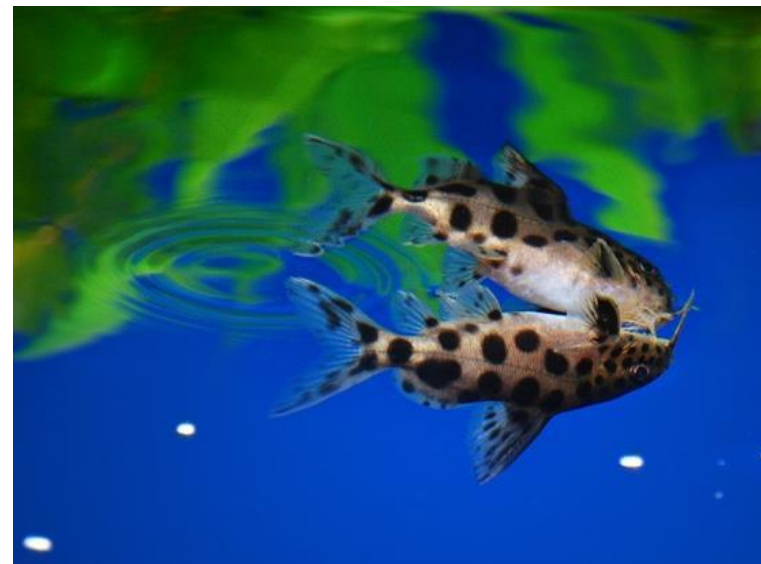
3

Teplota 24-28°C
pH 5-6
°dGH 5-15

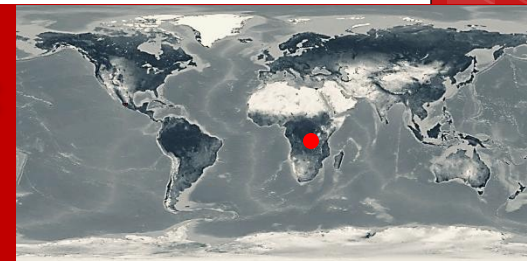
Peřovec kukaččí (*Synodontis multipunctatus*)

2

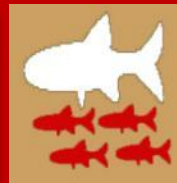
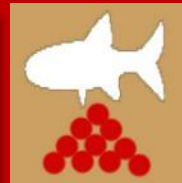
Teplota 23-28°C
pH 5,5-6
°dGH 8-9

Keříčkovec žabí (*Clarias batrachus*)

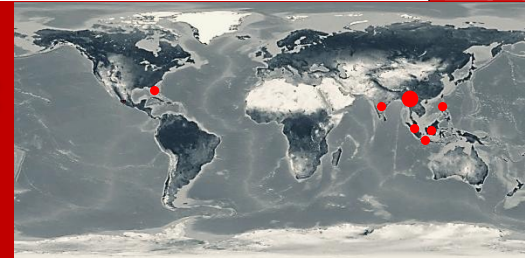

2

Teplota
pH
°dGH

10-28°C
7-9
4-30

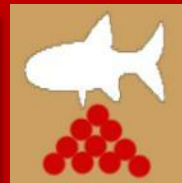

Krunýřovcovití

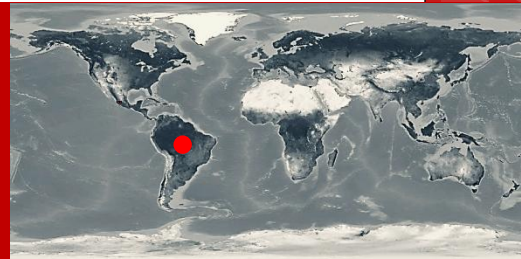
Krunýřovec (*Ancistrus* sp.)

1

Teplota 21-30°C
pH 6,5-7,5
°dGH 2-19

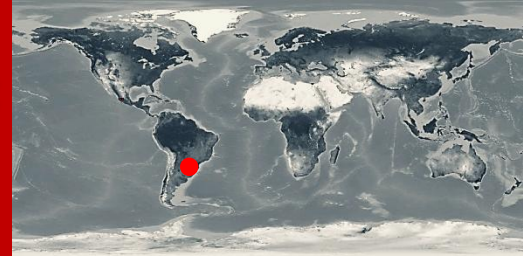
Pancéřníček skvrnitý (*Corydoras paleatus*)

2

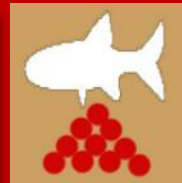
Teplota 20-24°C
pH 6-7
°dGH 5-19

Pancéřníček kropenatý (*Megalechis thoracata*)

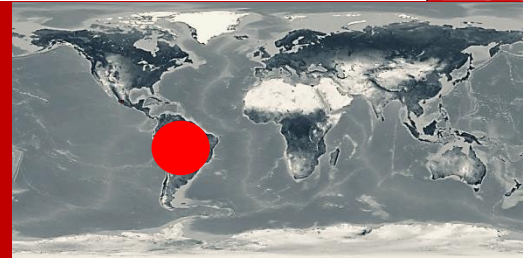

2

Teplota
pH
°dGH

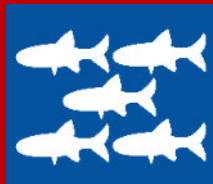
18-28°C
6-8
5-19

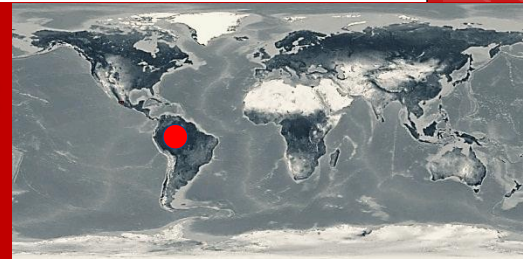
Tetra neonová (*Paracheiroidon innesi*)

2

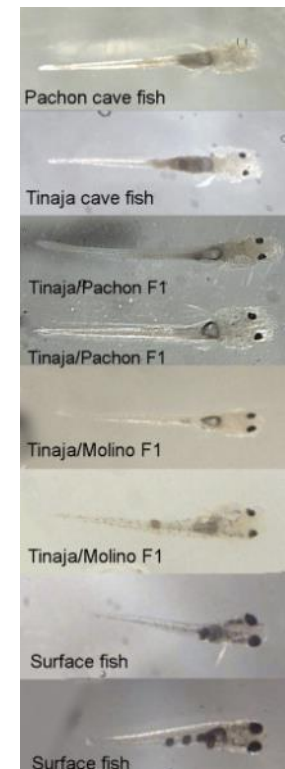

Teplota 20-26°C
pH 6-7,5
°dGH 3-12

Tetrovití

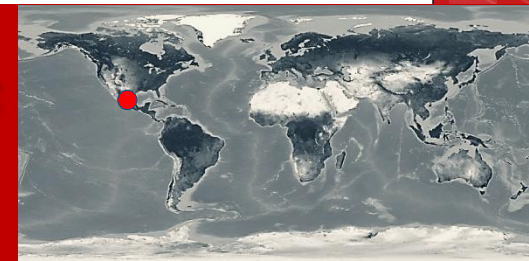
Tetra slepá (*Astyanax mexicanus*)

2

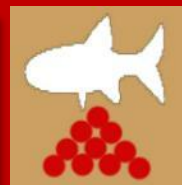
Teplota 26-27°C
pH 6-7,8
°dGH 15-30

Tetra stříkavá (*Copella arnoldi*)

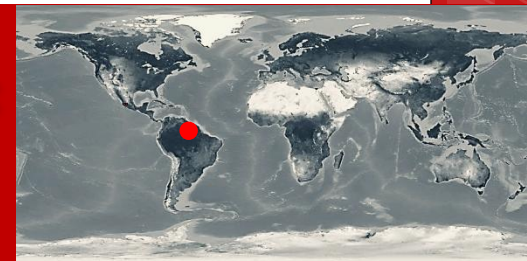

2

Teplota
pH
°dGH

24-29°C
6-8
5-12

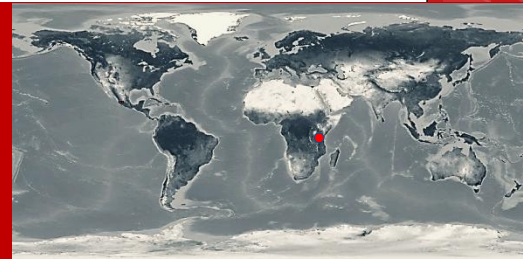
Halančík Guentherův (*Nothobranchius guentheri*)

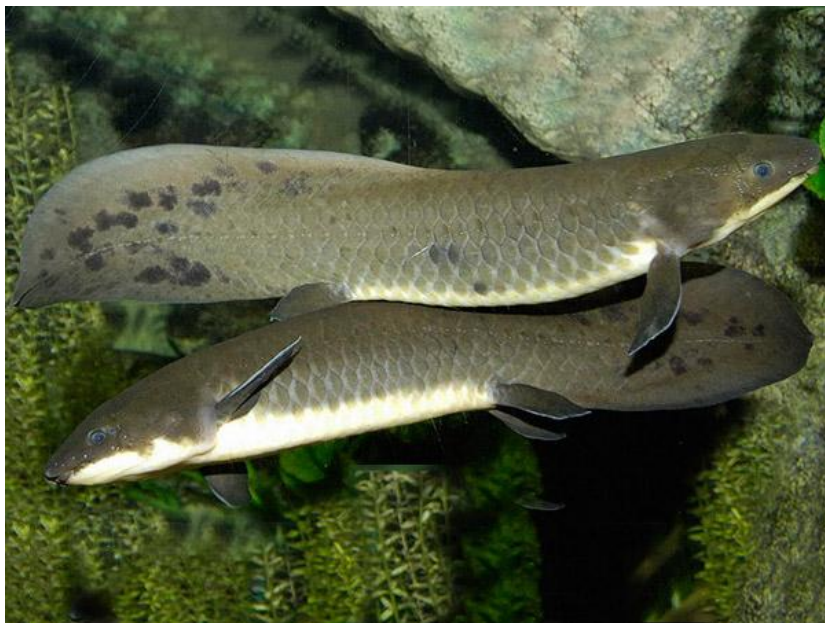
1

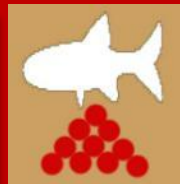
Teplota 22-26°C
pH 6-7
°dGH 4-10

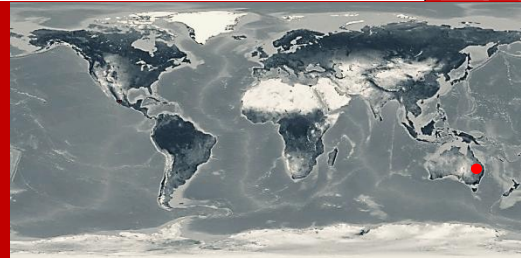
Bahník australský (*Neoceratodus forsteri*)

5

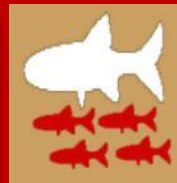
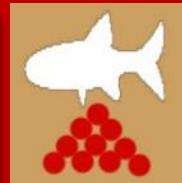
Teplota 22-28°C
pH 7-7,5
°dGH 5-15

Koljuška tříostná (*Gasterosteus aculeatus*)

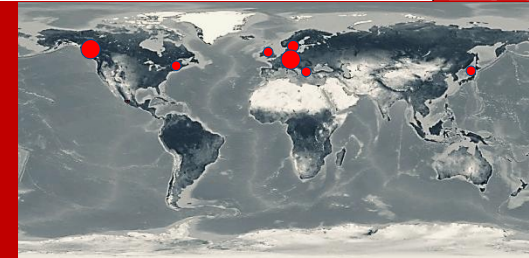

2

Teplota
pH
°dGH

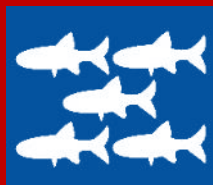
5-20°C
6-7
4-8

Razbora klínoskvrnná (*Trigonostigma heteromorpha*)

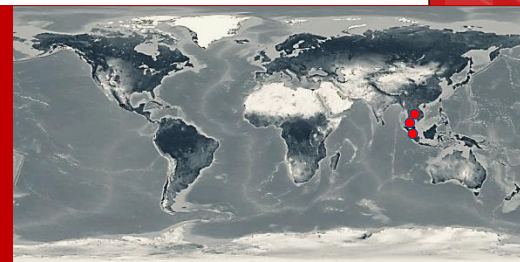

1

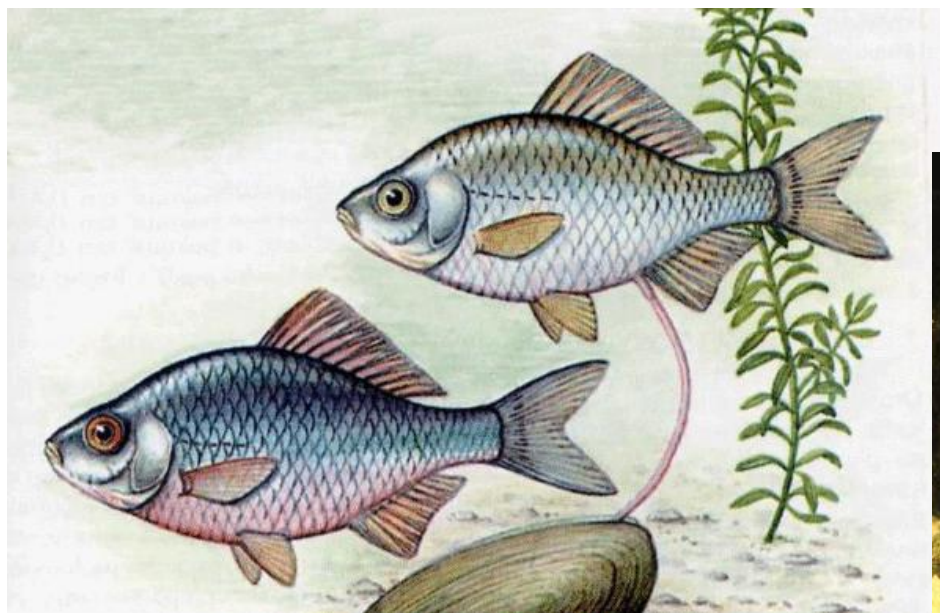

Teplota
pH
°dGH

22-28°C
6,5-7,5
3-15

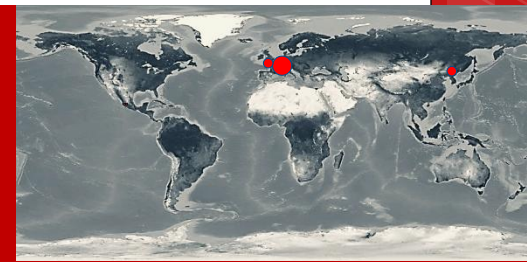
Hořavka hořká (*Rhodeus sericeus*)

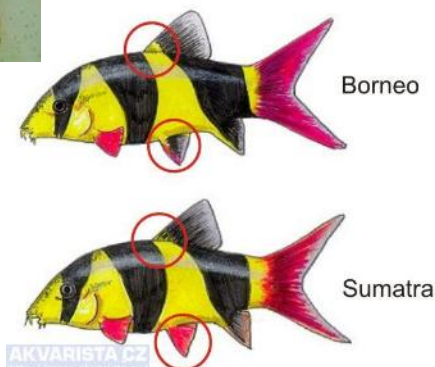
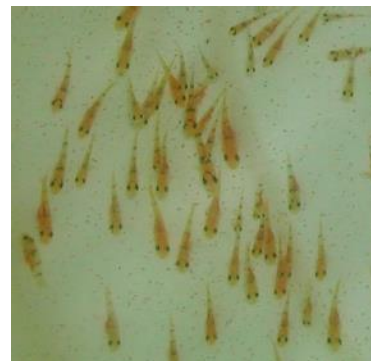
4

Teplota 2-23°C
pH 6,5-7,5
°dGH 8-20

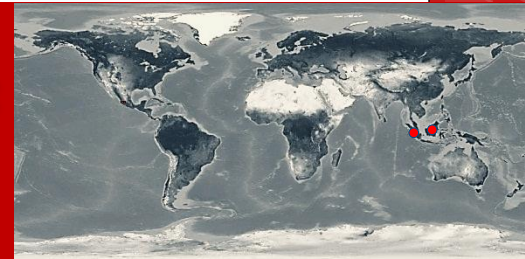
Sekavka nádherná (*Chromobotia macracanthus*)

5

Teplota 25-30°C
pH 5-8
°dGH 5-12

odchovna sekavek – Jakarta, Indonésie

odchovna sekavek – Jakarta, Indonésie

Děkuji za pozornost